

Ετεροτοπίες

Δέκα τόποι - «συμβάσεις» της κοινωνίας μας, σε μια έκθεση που φιλοξενείται στο Κτίριο Παλαιών Ψυγείων, στο πλαίσιο της 1ης Μπιενάλε Σύγχρονης Τέχνης Θεσσαλονίκης

ΕΤΕΡΟΤΟΠΙΕΣ

Μια πόλη μέσα στην πόλη

Εκθεση «Άλλοι Τόποι»

Πώς θα σας φαινόταν να δείτε μερικούς από τους πιο αεικίους χώρους της καινότητας μας - όπως τα σχολεία ή η φυλακή -, ή άλλων εποχών - όπως το χαμάμ - μέσα από τα μάτια νέων (μέχρι 35 χρονών) και μάλιστα αρχιτεκτόνων και καλλιτεχνών;

Το Στρατόπεδο, το Νοσοκομείο, το Σχολείο, η Φυλακή, το Νεκροταφείο, το Χαμάμ, το Πάρκο, ο Οίκος Ανοχής, το Γυμναστήριο, το Θέρετρο, δέκα «συμβάσεις» της καινότητας μας που τις έχουμε αποδεχτεί και ζούμε με αυτές ή δέκα ετεροτοπίες - κατά το Μισέλ Φουκώ - της Θεσσαλονίκης που εδώ και καιρό βρίσκονται σε μερική ή ολική ακρασία, αποτέλεσαν την πηγή έμπνευσης για τον αρχιτέκτονα και επιμελητή της έκθεσης «Άλλοι Τόποι» Απόστολο Καλφάνου.

Από την άλλη πλευρά, 10 αρχιτέκτονες και 10 καλλιτέχνες οι οποίοι ζουν και εργάζονται στην Ελλάδα και στο εξωτερικό και δουλεύουν με διαφορετικά μέσα (σχέδιο, ζωγραφική, εγκατάσταση, βίντεο, animation, πρόπλασμα, χορό, performance, λόγο, ήχο) δημιούργησαν ομάδες των δύο ατόμων (1 αρχιτέκτονας και 1 καλλιτέχνης). Κάθε ομάδα ανέλαβε την παρουσίαση μιας ετεροτοπίας. Ο επιμελητής παρέχει πρωτογενές υλικό (φωτογραφίες, σχέδια, μαρτυρίες κ.λπ.), ωστόσο αφέθηκε στη διοικητική ευκέρεια των συμμετεχόντων να αποφασίσουν τα μέσα που θα χρησιμοποιήσουν και τον τρόπο που θα δουλέψουν. Οι προτάσεις τους αφορούν μια πόλη 2 εκατομμυρίων κατοίκων. Λέτε να περιγράψουν τη Θεσσαλονίκη του μέλλοντος;

Πώς οι ίδιοι συμμετέχοντες περιγράφουν τα έργα τους

1. Γυμναστήριο (ΧΑΜΑ)

Ανδρέας Φράγκος, αρχιτέκτονας
«Η κατασκευή διατρεί ανυψωμένους τους αλήθες. Τα λεπτά νημάτων βρίσκονται στα όρια της αντοχής τους. Ο χρόνος και η δράση παγώνουν και αναρρώνουν στην επανόρθωση του κτιρίου των ψυγείων. Δίπλα, η ένταση απελευθερώνεται, η δράση καταγράφεται, η σύγκρουση αποκρυσταλλώνεται».

2. Στρατόπεδο (Στρατόπεδο «Παύλος Μελάς»)

Ορέστης Πάγκαλος, αρχιτέκτονας
«... Στρατός είναι αυτός που σκοτώνει και σκοτώνεται στους πολέμους ή που επιβάλλει την τάξη σε ολοκληρωτικά καθεστώτα. Στρατός είναι και τα Γενικά Επιτελεία Στρατού (δηλαδή η ηγεσία του), τα κέντρα αποφάσεων και ο εξουσιαστικός και γραφειοκρατικός μηχανισμός με την πολιτική του ισχύ. Αλλά στρατός είναι και η (σπάνια υποχρεωτική στο δυτικό κόσμο) στρατιωτική θητεία και η ζωή των φοντάρων - και ό» πια πολιτών - στο καθεστώς λειτουργίας του στρατού, στα όρια, στους χώρους και στη μικροκοινωνία του στρατοπέδου».

3. Σχολείο (Παλαιά Οικοκυρική Σχολή)

Κατερίνα Κσιζιά, Κορίνα Φιλοξενίδου, αρχιτέκτονες
«Το σχολείο, ενώ χωροθετείται στην καρδιά του αστικού ιστού, παραμένει επιδεικτικά εσωστρεφές - μια σύγχρονη εκδοχή του κρυφού σχολείου. Το ενδιαφέρον μας εστιάζεται στην όψη του κτιρίου. Η όψη λειτουργεί σαν ασπίδα τόσο για το κτίριο όσο και για το σύστημα που περικλείει. Στη διαρκώς αυξανόμενη επιτήρηση από την καινότητα του ελέγχου, αντιπαρτίθεται ένα σχολείο με διάφανη όψη, ένα σχολείο βιτρίνα, που εκτίθεται στην καινότητα των ανθρώπων».

4. Φυλακή (Γεντί Κουλέ)

Φώτης Σαγιάνας, αρχιτέκτονας
«... πρέπει να εκτελέσω την παλιά σου... Καταδικάστηκες σε 70 χρόνια... Θα τοποθετηθείς σε κρυο-στάση για όλη τη διάρκεια της ποινής... ίνες γυαλιού. Παράθυρα «λεκιασμένα με Μίπος» «έξω από ένα πολύ-πληθυσμιακό διπλό μετώπο έκκεντρα»... η συμπεριφορά σου θα αλλοιωθεί διό συνοπτικής υποβολής... Δε θα έχεις δικαίωμα αναστολής νωρίτερα από τα 2046... Λυπάμαι...»

5. Κήπος (Κήποι του Πασά)

Ελένη Καμμά, εικαστικός
«... Με ενδιαφέρει να τεκνώσω τα όρια της αντίληψης της έννοιας του κήπου, επεμβαίνοντας σε διαδοδόμενους τρόπους καρταγράφησης και σχεδίασης. Εξερεύνησα αυτήν την κατεύθυνση, χρησιμοποιώντας ως αρχικό κάρναβα το κάρπι, φωτογραφίες και σχέδια από υπαρκτά κτίρια και κήπους της Θεσσαλονίκης».

6. Θέρετρο (Πλαζ Αρετσού)

Σπύρος Ι. Παπαδημητρίου, αρχιτέκτονας
«Το αλεξίλιο (η ομπρέλα)... αποτέλεσε ένασμα για την προτεινόμενη ετεροτοπία ή ίσως καλύτερα «θεροτοπία». Το αλεξίλιο, πέρο από την κύρια χρήση του (προστασία από τον ήλιο), στη διάρκεια των χρόνων αποκτά και άλλες δευτερεύουσες χρήσεις, αλλά και έντονους κοινωνικούς και πολιτισμικούς συμβολισμούς».

7. Λουτρό (Λουτρό «Παρόδεισος»)

Βάσω Γκαβρασού, εικαστικός
«Από τα λουτρά «Παρόδεισος» της Θεσσαλονίκης αντλούνται μορφολογικά στοιχεία, δομές και σχήματα, καθώς και η ευρύτερη έννοια της κάθαρσης και αναψυχής. Χρησιμοποιείται ως βάση το υλικό παλαιών καρτ ποστάλ, πάνω στις οποίες είναι αποτυπωμένη η ιστορική διαδρομή της πόλης και συμπληρώνονται με ουτοπικές επεμβάσεις ενός φανταστικού μέλλοντος, προσανατολισμένου στην πνευματική διάσωση των πραγμάτων. Επιχειρείται η αναβάπτιση της εικόνας της πόλης και η απόδοσή της με μια νέα ποικιλία χρωμάτων, αρμμάτων και ιδεών».

8. Οίκος Ανοχής (Βαρδάρης)

Αγγελος Φλώρος, αρχιτέκτονας
«Η προσέγγιση της ετεροτοπίας γίνεται με τη διατύπωση ενός ερωτήματος για τη θέση του ατόμου. Ο ψηφιακός χώρος του διαδικτύου απαιτεί από το χρήστη να μην είναι παρορμητής, αλλά να συμμετέχει ενεργά στη διαμόρφωση του ψηφιακού τόπου. Ο χρήστης φέρει πλέον ταυτότητα (username και password), έχει γεωγραφική θέση (global positioning system) και διαμορφώνει το περιεχόμενο ενός ψηφιακού τόπου (ως blogger). Συνεπώς γίνεται ένας συνειδητός χρήστης ενός τόπου όπου πρέπει να αναπτύξει (δίκως να έχει άλλη επιλογή) την ψηφιακή του προσωπικότητα. Τι σημαίνει συνεπώς να μετατοπίσεις το σώμα σου και να το εισάγεις σε ένα δίκτυο;»

9. Νοσοκομείο (Νοσοκομείο «Άγιος Δημήτριος»)

Εβελν Γαβριήλου, αρχιτέκτονας
«... Το νοσοκομείο είναι ο τόπος που φιλοξενεί τις σωματικές, αλλά και ψυχικές παρομορφώσεις. Εξωτερικούς, αλλά και εσωτερικούς μεταοχηματισμούς. Το πάσχον - ακινητοποιημένο σώμα αποτελεί την αφετηρία... Τα «παθολογικά» ευρήματα που φανερώνουν οι μαγνητικές τομογραφίες είναι η στιγμιαία οπτικοποίηση των πεδίων δυνάμεων που αναπτύσσονται στο εσωτερικό του σώματος, του σώματος του νοσοκομείου και εν τέλει του σώματος της πόλης».

10. Νεκροταφείο (Νεκροταφείο «Ευαγγελίστριας»)

Νίκος Βαρυτιμάδης, εικαστικός
«Η ετεροτοπία του νεκροταφείου είναι μοναδική. Μπορούμε να βρεθούμε μέσα σε αυτή την ετεροτοπία, αλλά πάντα διατηρούμε μία αγεφύρωτη απόσταση από αυτήν. Το έργο αποπειράται να ερμηνεύσει τον τρόπο που αυτή η ετεροτοπία της απόστασης, που σχετίζεται άμεσα με τη θρησκεία, γίνεται φορέας επιβολής εξουσίας, διαχείρισης και ελέγχου».

Info Επισκεφθείτε την έκθεση «Άλλοι Τόποι» στο Κτίριο Παλαιών Ψυγείων, στο Λιμάνι μέχρι τις 11 Οκτωβρίου. Η έκθεση εντάσσεται στο παράλληλο πρόγραμμα της 1ης Μπιενάλε Σύγχρονης Τέχνης Θεσσαλονίκης που διοργανώνει το Κρατικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης με την υποστήριξη του Υπουργείου Πολιτισμού.